

Θαύματα της Οσίας Παρασκευής της Επιβατινής

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Μύρια είναι τα θαύματα που τέλεσε ο Θεός από τότε που φανερώθηκε το άγιο λείψανο και τελεί ακόμα μέχρι σήμερα σε όσους επικαλούνται το όνομά της, που είναι αδύνατο να γραφούν. Γιατί και χωλούς και κωφούς και παραλυτικούς και ασθενείς ψυχικά και από κάθε είδος ασθένεια και από κάθε θανάσιμο πάθος θεραπεύει και μόνο που ακουμπάς στην αγία λάρνακα[1] φεύγει κάθε νόσημα και άφθονα σαν πηγή ανεξάντλητη χύνεται και πλημμυρίζει με ιάματα σε αυτούς που προσέρχονται με πίστη στη χάρη της.

Οι ασθενείς προστρέχουν σ' αυτήν με ευλάβεια, ασπάζονται το άγιο λείψανό της, τοποθετούν πάνω στο άγιο κεφάλι το μαντήλι τους και φορώντας το θεραπεύονται. Σε καιρό ανομβρίας ή επιδημίας, οι Χριστιανοί τελούν λειτουργία μαζί με το ιερό λείψανο της Οσίας και δεν αποτυγχάνουν στη δέησή τους[2]. Αλλά και στην πατρίδα της, τους Επιβάτες, και τη διπλανή Καλλικράτεια (και σήμερα στους Νέους Επιβάτες, στη Νέα Καλλικράτεια, στην Πτολεμαΐδα, στην κωμόπολη

Θεολόγος της νήσου Θάσου κ.α) αναφέρονται πολλά θαύματα και από την παράδοση και από προφορικές μαρτυρίες[3]. Σε λίγα από αυτά θα αναφερθούμε παρακάτω.

Όταν μετακομιζόταν το ιερό Λείψανο της Οσίας από την Καλλικράτεια (όπου διατηρούνταν στο όνομά της παρεκκλήσιο)[4] για τον Τύρνοβο, όπου ήταν η έδρα των Βουλγάρων βασιλέων, κατά τη διάβαση της ιεράς πομπής μέσω των Επιβατών, όπου περνούσε ο μεγάλος δρόμος που οδηγεί στην Αδριανούπολη, όλοι οι κάτοικοι έτρεξαν για να προσκυνήσουν το ιερό σκήνωμα. Αφού το προσκύνησαν, δόθηκε εντολή να αναχωρήσει η άμαξα, όμως τα άλογα στάθηκε αδύνατο να προχωρήσουν. Ρώτησαν γιατί δεν προχωρούν και με μεγάλη έκπληξη έμαθαν οι υπεύθυνοι γύρω από το ιερό σκήνωμα ότι μια γριά γυναίκα ευσεβής και φιλόθρησκη με όλη της την επιθυμία ζητούσε να ασπασθεί την οσία Παρασκευή, αλλά λόγω γεροντικής αδυναμίας δε μπορούσε. Τότε έτρεξαν, έφεραν τη γριά γυναίκα και αφού αυτή ασπάσθηκε το ιερό λείψανο, τότε ξεκίνησαν τα άλογα και η άμαξα αναχώρησε. Πολλά είναι τα θαύματα που έκανε και κάνει στους ναυτικούς, οι οποίοι με θέρμη την επικαλούνται την ώρα του κινδύνου: «Όσια Παρασκευή μου, φθάσε και σώσε με» και με την επίκληση του ονόματος της Οσίας ενισχύεται η ελπίδα σωτηρίας και με θάρρος αγωνίζονται στην τρικυμία. Όπως συνέβη το 1811 με ένα πλοίο που είχε έρθει από τη Χίο, του οποίου ο πλοίαρχος ήταν Οθωμανός[5]. Το πλοίο κινδύνευε, αγκυροβόλησε απέναντι από τον ιερό ναό της οσίας στους Επιβάτες, αλλά η τρομερή θαλασσοταραχή το απειλούσε με καταποντισμό. Το πλήρωμα απελπισμένο επικαλούνταν να τους σώσει η χάρη της εκκλησίας που φαινόταν. Και πράγματι, φανερώθηκε τη νύκτα στον πλοίαρχο μελανοφορούσα γυναίκα, η οποία κρατούσε στο δεξί της χέρι το σταυρό και τους είπε: «Θαρσείτε, τέκνα μου, η προσευχή σας εισακούσθη». Σε λίγο η θαλασσοταραχή κόπασε. Το πρωί όλο το πλήρωμα μετέβη στο ναό για να προσευχηθεί και να ευχαριστήσει το Θεό για τη σωτηρία τους. Ο πλοίαρχος βλέποντας την εικόνα της φώναξε με χαρά: «Αυτήν είδα και την αναγνωρίζω! Αύτη μας έσωσε από τον θάνατο».

Και την πατρίδα της έσωσε στον καιρό της Τουρκοκρατίας. Κάποιος Τούρκος διοικητής ζητούσε επίμονα μεγάλο χρηματικό ποσό[6], το οποίο ήταν αδύνατο να βρεθεί από τους Επιβατηνούς και απειλούσε διαφορετικά ότι θα τους σφάξει. Τη νύκτα παρουσιάστηκε η Οσία μπροστά του, τον χαστούκισε και του είπε: «Εάν δεν φύγης αμέσως, θα καταστρέψω και σε και τους ανθρώπους της συνοδείας σου». Αμέσως ο Τούρκος διοικητής έδωσε διαταγή να ετοιμαστούν για να αναχωρήσουν το πρωί. Έτσι σώθηκαν οι Επιβατηνοί από βέβαιο φόνο.

Στον Α΄ Βαλκανικό πόλεμο ημέρα Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 1913 τα συμμαχικά βουλγαρικά στρατεύματα που έφτασαν μέχρι τους Επιβάτες υποχώρησαν για στρατιωτικούς λόγους στα βορειοανατολικά. Την άλλη ημέρα Σάββατο 26

Φεβρουαρίου μεγάλο τουρκικό πλοίο γιομάτο φανατισμένους εθελοντές έφυγε από την Κωνσταντινούπολη. Το μεσημέρι έφτασε στους Επιβάτες με σκοπό να ερημώσει την πόλη. Επειδή και το πλοίο της γραμμής ερχόταν την ίδια ώρα του Σαββάτου από την Κωνσταντινούπολη, κατέβαιναν οι κάτοικοι στην παραλία χαρούμενοι να προϋπαντήσουν τους συγγενείς τους που έμεναν στην Πόλη. Με έκπληξη διαπίστωσαν ότι το πλοίο της γραμμής δεν ήρθε και το πολεμικό δεν μπόρεσε να αγκυροβολήσει. Αναγκάστηκε και έστριψε, κατευθύνθηκε στο διπλανό χωριό Οικονομειό. Εκεί οι εθελοντές προέβηκαν σε σφαγές του πληθυσμού και σε πυρπόληση του χωριού[7]. Το ίδιο κακό θα γινόταν και στους Επιβάτες, αλλά η Οσία Παρασκευή έκανε το θαύμα της, όπως ομολόγησε Τούρκος εθελοντής σταφιδέμπορος: «Μια μαυροφορεμένη γυναίκα άρπαξε την άγκυρα και εμπόδισε το πλοίο να αγκυροβολήσει».

Στις τοπικές προφορικές παραδόσεις των κατοίκων της Ανατολικής Θράκης το όνομά της είναι θαυμαστό. Οι πιστοί αναφέρουν ότι τα ονόματα που φέρουν τα διπλανά από τους Επιβάτες χωριά, όπως: Οικονομειό, Εξάστερο, Αιγιαλοί, Καλλικράτεια κ.ά. τα έχει δώσει η Οσία με θαυματουργικό τρόπο. Αν και ιστορικά δεν ευσταθεί, γιατί οι τοπωνυμίες των περισσότερων περιοχών υπήρχαν αιώνες πριν, δείχνει όμως την πίστη τους στις θαυματουργικές της ικανότητες. Όπως διηγούνται οι παλαιότεροι, στην Καλλικράτεια, στον τόπο που βρέθηκε το λείψανο της Οσίας, υπήρχε αγίασμα και έκανε πολλά θαύματα. Η μνήμη της εορτάζεται, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, στις 14 Οκτωβρίου. Είναι ημερομηνία αλησμόνητη, γιατί αυτή την ημέρα (14 Οκτωβρίου 1922) οι Επιβατηνοί έφυγαν οριστικά από την πατρίδα τους[8]. Την παραμονή το βαπόρι, ήταν έτοιμο να ξεκινήσει. Μια φουρτούνα όμως στάθηκε εμπόδιο. Αποδίδεται σε θαύμα. Το πρωί της εορτής πηγαίνουν οι κάτοικοι στο ναό και προσκυνούν την εικόνα της Οσίας με σπαραγμό ψυχής. Το μεσημέρι ξεκινάει το πλοίο. Η θάλασσα γίνεται σαν λάδι κι εξασφαλίζει καλό ταξίδι[9].

Αλλά και στις Σλαβικές χώρες και στη Ρουμανία έχει τελέσει και τελεί πλήθος θαυμάτων[10] γι' αυτό και οι λαοί αυτοί την τιμούν ιδιαίτερα. Της έχουν αφιερώσει πολλούς ναούς και έχουν δώσει στα παιδιά τους το όνομά της[11].

Στις 26 - 27 Δεκεμβρίου του 1888, ξέσπασε πυρκαγιά στο ναό των Τριών Ιεραρχών στο Ιάσιο. Μόνο από θαύμα διασώθηκε[12] το σκήνωμα που φυλασσόταν στο παρεκκλήσι της Ιεράς Μονής. Προηγουμένως το 1884 είχαν ξεκινήσει τα έργα ανακαίνισης στο ναό των «Τριών Ιεραρχών» στο Ιάσιο της Μολδαβίας. Το 1888 το λείψανο μεταφέρθηκε για λόγους ασφαλείας στο παρεκκλήσι της μονής των Τριών Ιεραρχών. Τοποθετήθηκε σε ασημένια λειψανοθήκη, σκεπασμένο με ύφασμα. Στο επάνω μέρος η λειψανοθήκη είχε καπάκι και κλειδωνόταν. Το βράδυ της 26ης προς 27η Δεκεμβρίου του 1888 το παρεκκλήσι πήρε φωτιά από μια λαμπάδα που ήταν

τοποθετημένη σε ξύλινο κηροπήγιο, που βρισκόταν δίπλα στη λειψανοθήκη. Ευτυχώς οι μαθητές του διδασκαλείου της μονής την αντιλήφθηκαν, φώναξαν τους υπεύθυνους και αυτοί έτρεξαν σε βοήθεια. Μπήκαν στο παρεκκλήσι και το είδαν να φλέγεται. Από την υψηλή θερμοκρασία που είχε δημιουργηθεί έλιωσε το γυαλί από τους πίνακες των κτητόρων, το ίδιο θερμάνθηκε και ο πολυέλαιος, αν και βρισκόταν σε απόσταση από το κέντρο της πυρκαγιάς. Σε λίγο κατέφθασε ο μητροπολίτης Ιωσήφ Νανιέσκου και οι αρχές της πόλης, με επικεφαλής το νομάρχη Λέων Νεγκρούτσι και το γενικό εισαγγελέα Ιασίου, οι οποίοι κατέγραψαν στα πρακτικά το θαύμα της διάσωσης του λειψάνου. Από ένα γράμμα που στάλθηκε στον επίσκοπο Μελχισεδέκ Στεφανέσκου του Ρόμαν[13] μαθαίνουμε ότι κάηκε ολόκληρο το ξύλο της λειψανοθήκης χωρίς να πειραχτούν τα ρούχα της. Οι φλόγες περιτύλιξαν το καπάκι, το οποίο έπεσε στο σώμα της, αλλά το σώμα δεν έλιωσε. Η φωτιά που είχε περιτυλίξει τη λειψανοθήκη έκαψε και το κάτω μέρος της και έφθασε έως το μικρό στρώμα που ήταν γεμισμένο με βαμβάκι και τοποθετημένο κάτω από το σώμα της Οσίας. Το στρώμα κάηκε στο κάτω μέρος, ενώ το βαμβάκι ελάχιστα. Τα κάρβουνα έπεσαν πάνω στα ρούχα της χωρίς να τα λερώσουν. Επίσης οι κέρινες σφραγίδες που βρίσκονταν στα ρούχα της και οι οποίες προέρχονταν από το Βασίλειο Λούπου ήταν ακέραιες. Πήραν το άγιο λείψανο, το έβαλαν στη λειψανοθήκη με την οποία είχε αρχικά μεταφερθεί από την Κωνσταντινούπολη και την τοποθέτησαν στο Άγιο Βήμα του ιδίου παρεκκλησίου, που δεν είχε φτάσει η φωτιά. Αργότερα τοποθετήθηκε σε καινούργια λειψανοθήκη κατασκευασμένη από ξύλο κυπαρισσιού, σκεπασμένη με ασήμι, δώρο του Λούπου Μποτέζ από το Φαλτιτσένι και από δωρεές πιστών, σύντομα μεταφέρθηκε στο νέο Καθεδρικό ναό όπου βρίσκεται μέχρι σήμερα.

Ήταν καλοκαίρι του 1947[14] και δεν έφτανε η μεγάλη δυστυχία που προκάλεσε ο πόλεμος, έπεσε και μεγάλη ξηρασία η οποία δυσκόλεψε τη ζωή. Οι πιστοί ζήτησαν επίμονα να γίνει λιτανεία με το ιερό λείψανο σ' όλη τη Μολδαβία. Η λιτανεία πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Πρώτα στο νομό Ιασίου (από τέλος Μαΐου μέχρι 10 Ιουνίου) και μετά στους νομούς Vaslui, Roman, Bacau, Neamt, Baia, μέχρι τέλος Αυγούστου. Επισκέφθηκαν ενορίες, συμμετείχαν ιερείς με επικεφαλής τον αρχιμανδρίτη Θεόκτιστο Αραπάσου, μετέπειτα πατριάρχη Ρουμανίας. Το ιερό λείψανο, αφού πέρασε από αρκετές τοποθεσίες όπως: Roman, Piatra Neamt, Targu Neamt, παρέμεινε στη μονή Neamt δύο μέρες και αναχώρησε για Leghin, Piping, Vanatori, Neamt, Baraia, Rasca με στάση στην εκεί μονή. Από εκεί αναχώρησαν για Baia, Falticeni, όπου παρέμεινε μία νύχτα στο ναό της «Κοιμήσεως Θεοτόκου», κατόπιν πήγε στα χωριά Radaseni, Malini, και στη μονή Slatina. Οι ηλικιωμένοι από το χωριό Radaseni, διηγούνται: «Όταν η λιτανεία σταμάτησε στο χωριό μας, βγήκαμε όλοι ντυμένοι με τα καλύτερά μας ρούχα, με λάβαρα και άνθη, για να προϋπαντήσουμε την προστάτιδα της Μολδαβίας. Αφού προσευχηθήκαμε με

δάκρυα ελπίδας και το ιερό λείψανο προχώρησε για τη μονή Slatina. Μαζεύτηκαν σύννεφα πάνω από το χωριό και έβρεξε».

Αμέτρητα τα αφιερώματα των απανταχού πιστών τα οποία προσφέρονται στην Οσία για τα πολλά της θαύματα και ευεργεσίες. Από αυτές τις προσφορές και τα αφιερώματα των πιστών κτίστηκε και ο ναός της οσίας Παρασκευής στους Επιβάτες με το μυθικό για την εποχή ποσόν των 12.000 φράγκων. Ήταν ο πιο επιβλητικός ναός εκτός Κωνσταντινουπόλεως σε ολόκληρη την Ανατολική Θράκη. Αφιερώματα πρόσφεραν οι χριστιανοί και από άλλες περιοχές και προπαντός οι κάτοικοι της Καλλικράτειας, αλλά εμείς θα αρκεστούμε σε ορισμένα. Ενδεικτικά παραθέτουμε τρεις διαθήκες από την Καλλικράτεια, τις οποίες εξέδωσε ο Πασχάλης Βαλσαμίδης στο βιβλίο του Περί Θράκης[15] και οι οποίες μεταξύ άλλων περιείχαν αφιερώματα για το ναό της Οσίας Παρασκευής στην Καλλικράτεια. Την πρώτη, με ημερομηνία 25 Αυγούστου 1900, της Ιωαννίδας Ντουντού Στεφάνου, τη συνέταξε στο σπίτι του ο διευθυντής των σχολείων της Καλλικράτειας Νικόλαος Σταμίδης· άφηνε στην εκκλησία της Οσίας μία χρυσή λίρα Τουρκίας. Η δεύτερη, του Θεόδωρου Θωμά, συντάχθηκε στο σπίτι του στις 29 Μαΐου 1906 από το διευθυντή της Αστικής Σχολής της Καλλικράτειας Αθανάσιο Γάγαλη· άφηνε στο ναό πέντε χρυσές λίρες Τουρκίας. Και η τρίτη, του κτηματία Βασιλείου Στεφάνου Ραλλίδη, συντάχθηκε στις 8 Ιουνίου 1906 στην αίθουσα του ναού της οσίας Παρασκευής ενώπιον των ιερέων της Κοινότητας Ζαχαρία, Ιεροκλή και Ιωάννη· άφηνε στο ναό δέκα χρυσές λίρες Τουρκίας. Εκατοντάδες στρέμματα χωράφια αφιερώθηκαν από κατοίκους των Επιβατών και Καλλικράτειας στους ναούς που είχαν αναγείρει προς τιμήν της Οσίας. Από τα έσοδα των ναών οι ιερείς ασκούσαν φιλανθρωπικό έργο, ιδίως τον χειμώνα με συσσίτια σε φτωχούς. Χιλιάδες είναι τ' αφιερώματα των απανταχού πιστών στην Οσία. Η Ασπασία Π. Βαλλή από τους Επιβάτες για την ανέγερση της νέας εκκλησίας της Οσίας Παρασκευής στους Επιβάτες το έτος 1885, αφιέρωσε 800 χρυσές λίρες Τουρκίας. Η Αφεντούλα Δημητρίου Χατζόγλου αφιέρωσε στην εκκλησία της Οσίας Παρασκευής στους Επιβάτες αγρούς 150 στρέμματα.

Ο Αθ. Παπαδόπουλος – Κεραμεύς προτού ανακαλύψει το βίο της οσίας Παρασκευής στέκεται σ' ένα σημαντικό έγγραφο για το ναό της στους Επιβάτες: «Διά δε τον ναόν αυτής σώζεται, κατά την χειρόγραφον Νομικήν συναγωγήν του Δοσιθέου (φ.100), ανέκδοτον πατριαρχικόν σιγγίλλιον του 1677 έτους». Το πατριαρχικό έγγραφο είναι σημαντικό για την ιστορία και τοπογραφία των Επιβατών. Σ' αυτό διαπιστώνουμε ότι και πολύ πριν το 1677 υπήρχε ναός στους Επιβάτες που τιμόταν στο όνομα της Οσίας. Το πατριαρχικό σιγγίλιο που έχει μεταφερθεί σε απόδοση νεοελληνική, μεταξύ άλλων, αναφέρει και τα εξής: «Διονύσιος ελέω Θεού αρχιεπίσκοπος Κωνιπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης[16].

»Οι ναοί τυγχάνουν θείο δίκαιο και μένουν απαλλαγμένοι από κάθε ανθρώπινη δουλεία... Ο μητροπολίτης Σηλυβρίας Άνθιμος κίνησε αγωγή εναντίον των μοναχών της μονής της Παναγίας Καμαριωτίσσης στη νήσο Χάλκη, γιατί οι μοναχοί ιδιοποιήθηκαν την εκκλησία της Επαρχίας του της αγίας Παρασκευής στους Επιβάτες... Αυτή η εκκλησία δεν είναι σταυροπηγιακή, ούτε τίποτα άλλο που να δικαιολογεί την εξουσία της μονής. Ανέκαθεν ο ναός ήταν ενοριακός και ανήκε στη μητρόπολη Σηλυβρίας. Ρωτήσαμε τους μοναχούς και κάποιους που τους συμπαραστάθηκαν αν έχουν κάποια έγγραφα που να εξουσιοδοτούν τη Μονή. Αυτοί απάντησαν ότι δεν έχουν τέτοια έγγραφα... Αλλά κάποιος Διαμαντής, δυνατός και αγέρωχος άντρας από τους Επιβάτες, ο οποίος είχε τους αρχιερείς της μητροπόλεως του χεριού του και έκανε ό,τι ήθελε, είτε για αισχροκέρδεια, είτε για άλλο κακό σκοπό παραχώρησε το ναό στη Μονή... Οι πατέρες έδιναν λίγα χρήματα στους αρχιερείς. Μ' αυτό τον τρόπο κράτησαν την εκκλησία στην κατοχή τους και θεωρούσαν τον αρχιερέα ξένο... Χάρη των ιερών κανόνων, στην αταξία αυτή και ιεροσυλία βάζουμε τέλος και αποφασίζουμε συνοδικώς, ο ναός της Αγίας Παρασκευής στους Επιβάτες, να βρίσκεται στη δικαιοδοσία της εκάστοτε μητρόπολης Σηλυβρίας, οι δε μοναχοί ν' αποχωρήσουν ως ξένοι και αλλότριτοι[17] και να μη μετέχουν με κανένα τρόπο σε αυτήν... Όποιος σταθεί αντίθετος και δεν πειθαρχήσει στη συνοδική απόφαση, αν είναι ιερέας να παύεται...».

Η οσία Παρασκευή ήταν για τους πιστούς των Επιβατών και της Καλλικράτειας κάτι ανάλογο με την Παναγία. Η ευσέβεια και η ευλάβεια που είχαν γι' αυτήν ήταν πάρα πολύ μεγάλη. Βρισκόταν στο επίκεντρο της ζωής τους, αλλά όχι μόνο σ' αυτούς, γιατί και η Σηλυβρία και τα γύρω χωριά στην εορτή της την τιμούσαν και έκαναν μεγάλο πανηγύρι[18].

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Βίος Οσίας, Σακκίδου, ό.π., σ. 26.
2. Βίος Οσίας, Σακκίδου, ό.π., σ. 28.
3. Στη νήσο Θάσο, στην κωμόπολη Θεολόγος, υπάρχει ιερός ναός αφιερωμένος στις δύο αγίες, την αγία Παρασκευή τη Ρωμαία και την οσία Παρασκευή τη Νέα. Ο ναός κτίστηκε το 1833 και πανηγυρίζει στη μνήμη των δύο αγίων, της Παρασκευής της Ρωμαίας 26 Ιουλίου και της Παρασκευής της Νέας στις 14 Οκτωβρίου. Σε χειρόγραφο κώδικα του 1841, υπάρχει ακολουθία που γράφηκε από τον αγιορείτη μοναχό Ιάκωβο, κατόπιν αίτησης των αρχόντων της κωμόπολης Θεολόγος, Ματθαίου Ιωαννιτίδου και Λουρέντζου Χατζηιωάννου, με τη συνδρομή του ηγουμένου της ιεράς μονής Φιλοθέου Αγίου Όρους Βαρθολομαίου, φέρει δε τον τίτλο: «Ασματική Ακολουθία της οσίας μητρός ημών Παρασκευής της Νέας της εξ Επιβατών και της εκ Ρώμης Παλαιάς

Παρασκευής. Επαυξηθείσα και πλουτισθείσα μετά λιτής, καθισμάτων και κανόνων ετέρου, εις απάρτισιν εορτής τελείας, του εορτάζεσθαι εν τω ναώ αυτών κειμένω κατά την νήσον Θάσον, εν τη κώμη του Θεολόγου. Προσετέθη δε και Παράκλησις εις τας δύο ομού ίνα ψάλληται εν τε τη μνήμη αυτών, και εις τους πάσχοντας ασθενείς, προς θεραπείαν αυτών. Αιτήσκει μεν των εντιμοτάτων προυχόντων της αυτής θεοσώστου κώμης Θεολόγου, κυρίου Ματθαίου Αναγνώστου Ιωαννιτίδου και κυρίου Λουρέντζου Αναγνώστου Χατζηϊωάννου εις αίδιον αυτών μνημόσυνον. Προστασία δε και σπουδή του οσιωτάτου Γέροντος της ιεράς Βασιλικής τε και πατριαρχικής μονής Φιλοθέου κυρίου κυρίου Βαρθολομαίου, δαπάνη αυτών. Εγράφη δε ο βίος και των δύο αγίων Παρασκευών ίνα αναγιγνώσκηται προς ωφέλειαν των πιστών εν ταις μνήμαις αυτών, πόνω δε Ιακώβου μοναχού. Εν έτει σωτηρίω αωμδ΄, 1844. Εν τω Αγιωνύμω Όρει του Άθωνος.». Ο υμνογράφος γι' αυτές αναφωνεί: «Δεύτε την δυάδα την θαυμαστήν, τιμήσωμεν ύμνοις, την εκ Ρώμης Παρασκευήν, και των Επιβατών συνώνυμον την νέαν, της Θάσου μέγα κλέος και αντιλήπτορας». Όπως αναφέρει η Σ. Δ. Λάμπρου, στην ακολουθία της οσίας Παρασκευής ο μοναχός Ιάκωβος αντιγράφει την ακολουθία του Μελετίου Συρίγου προβαίνοντας σε λίγες τροποποιήσεις και προσθήκες. Αντίγραφο της χειρόγραφης ακολουθίας της έχει δοθεί από το συνταξιούχο εκπαιδευτικό Π. Τσολακόπουλο, κάτοικο Καβάλας, ο οποίος συνέγραψε μελέτη Ο Βίος και τα Θαύματα της Οσίας Παρασκευής της Επιβατινής, Καβάλα 1998. Βλ. περισσότερα για τη λατρεία στις δύο Παρασκευές αγίες της κωμόπολης Θεολόγος Θάσου, στο βιβλίο της Λάμπρου, Η Οσία Παρασκευή Επιβατηνή, σσ. 111-114.

4. Βίος Οσίας, Σακκίδου, ό.π., σ. 20-30

5. Βίος Οσίας, Σακκίδου, ό.π., σ. 29
6. Βίος Οσίας, Σακκίδου, ό.π., σ. 29.
7. Μ. Μαραβελάκης – Απ. Βακαλόπουλος, «Προσφυγικές εγκαταστάσεις στην περιοχή της Θεσσαλονίκης», σ. 431, Θεσσαλονίκη 1954, επανέκδοση 1993.
8. Ο κύριος όγκος των Επιβατηνών προσφύγων εγκαταστάθηκε σε δύο κυρίως μέρη: στην περιοχή Θερμαϊκού (Μπαχτσέ-τσιφλίκι) σήμερα Νέοι Επιβάτες, και στην περιοχή Κάτω Καϊλάρια (Πτολεμαΐδα). Στην Πτολεμαΐδα κατέφυγε και ο μεγαλύτερος όγκος των προσφύγων από το γειτονικό χωριό με τους Επιβάτες Εξάστερο. Εδώ ως πρώτο ναό χρησιμοποίησαν ένα εγκαταλελειμμένο τζαμί, αφού πρώτα έριξαν το μιναρέ και έχτισαν κωδωνοστάσιο και έδωσαν στο ναό το όνομα του Αγίου Στεφάνου, προστάτη του Εξάστερου. Οι Επιβατηνοί πικράθηκαν, διότι πίστευαν ότι ο ναός θα έπρεπε να τιμάται και στο όνομα της Οσίας Παρασκευής. Για την Οσία ορίστηκε ένα προσκυνητάρι, όπου άναβε καντήλι στην εικόνα της που έφεραν από τους Επιβάτες. Στο ναό του Αγίου

Στεφάνου μετέφεραν ιερά κειμήλια από το ναό της Οσίας Παρασκευής, όπως: η εικόνα της Οσίας, τα ασημένια καράβια που αφιέρωσε ο διασωθείς καπετάνιος, τα άγια ποτήρια, το ευαγγέλιο, εικόνες του τέμπλου, το παγκάρι, η κολυμβήθρα κ.ά. Στα εγκαίνια του τρίτου κατά σειρά ναού το 1988 – οι δύο προηγούμενοι γκρεμίστηκαν – ο τότε μητροπολίτης Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας, π. Αυγουστίνος Καντιώτης ικανοποίησε το δίκαιο αίτημα των Επιβατηνών. Με επικεφαλής τον ιεροψάλτη του ναού Σάββα Χατζησάββα συγκέντρωσαν υπογραφές με το αίτημά τους και τις παρέδωσαν στο γέροντα π. Αυγουστίνο. Στις 25 Σεπτεμβρίου ο π. Αυγουστίνος ανήγγειλε: «Βαπτίζεται σήμερα ο ιερός ναός στο όνομα τον Αγίου Στεφάνου και της Οσίας Παρασκευής της Επιβατηνής». Νικηφόρος Μανάδης, Ογδοντάχρονα και εικοσάχρονα ιερού ναού Αγίου Στεφάνου και Οσίας Παρασκευής Επιβατηνής Πτολεμαΐδας, Πτολεμαΐδα 2004.

9. Κατίνας Βέικου-Σεραμέτη, Επιβάτες εικόνες που δε σβήνουν, Ξάνθη 1951, σελ. 194 & 195. (χ/ φον εν τω Ιστορ. Λεξικώ Ν. Ελλην. Γλώσσης, αρ. 658, σελ. 3).
10. Βλέπε περισσότερα Mitropolia Moldovei Si Bucovinei, Η οσία Παρασκευή – Η οδηγός των προσκυνητών – Ησαΐας Λ. Μαραντίδης, Οσία Παρασκευή η Νέα, ακολουθία και βιογραφία, έκδοση Ι. Ν. Οσίας Παρασκευής Ν. Καλλικράτειας (χωρίς χρονολογία).
11. Βλέπε περισσότερα Mitropolia Moldovei Si Bucovinei, Η οσία Παρασκευή – Η οδηγός των προσκυνητών – Ησαΐας Λ. Μαραντίδης Οσία Παρασκευή η Νέα, ακολουθία και βιογραφία, έκδοση Ι. Ν. Οσίας Παρασκευής Ν. Καλλικράτειας (χωρίς χρονολογία).
12. Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τόμος 10ος, ό.π., σσ. 47-48. – Επίσης, Ανάλεκτα Bollandiana 20 (1901) 481.
13. Γράμμα από ένα φίλο του επισκόπου Μελχισεδέκ Στεφανέσκου του Ρόμαν με ημερομηνία 7 Ιανουαρίου 1889. Η οσία Παρασκευή – Η οδηγός των προσκυνητών, ό.π., σ. 69.
14. Η οσία Παρασκευή – Η οδηγός των προσκυνητών, ό.π., σσ. 120-121.
15. Π. Βαλσαμίδης, Περί Θράκης, επιστημονική περιοδική έκδοση, τόμ. 1ος, Ξάνθη 2001.
16. Βλέπε ολόκληρο το πρωτότυπο πατριαρχικό σιγίλιο για το ναό της οσίας Παρασκευής στο παράρτημα.
17. Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος Κων/πόλεως, Αρχαιολ. Επιτροπή, παράρ. του ΙΖ΄ τόμου, εν Κωνσταντινουπόλει 1886, σσ. 71-72.
18. Βλέπε, Παναγιώτης Ε. Τσολακόπουλος, ο βίος και τα θαύματα της οσίας Παρασκευής της Επιβατηνής, Καβάλα 1998

Προστάτιδα των Βαλκανίων. Βίος και Γραμματεία. Εκδοτικός Οίκος αδελφών Κυριακίδη. Σελ. 59-75.